

Gemeenteraadsverkiezingen in het nieuws 2018 Voortgezet onderwijs

Inhoudsopgave

Toelichting voor de docent	3
Woordenlijst.....	4
Wie doet wat in de gemeente?.....	5
Functies van journalistiek.....	7
Maak je eigen verkiezingskrant	9
Framing	10
Nepnieuws.....	11

Gemeenteraadsverkiezingen in het nieuws 2018 - Voortgezet onderwijs is een uitgave van Nieuws in de klas. De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in het voortgezet onderwijs.

© Stichting Nieuws in de klas, Amsterdam
Uitgave februari 2018
Samenstelling en redactie: Janneke van Wijk
Hoofd en eindredactie: Chris van Hall

Beeldmateriaal

Foto cover stemlokaal By Bert Verhoeff / Anefo [CC0], via Wikimedia Commons
Foto p.2 verkiezingsborden By Bert Verhoeff / Anefo [CC0], via Wikimedia Commons

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van de uitgever.

e: info@nieuwsindeklas.nl
w: www.nieuwsindeklas.nl

Toelichting voor de docent

In de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen berichten nieuwsmedia over de voortgang van de campagnes. Daarbij leveren zij achtergronden en commentaren over de standpunten en activiteiten van de politieke partijen en politici.

In deze lesuitgave staat werken met het nieuws centraal. Basiskennis over politiek en staatsinrichting wordt als bekend verondersteld. De opdrachten in deze bundel verwijzen naar berichtgeving in nieuwsmedia. Om deze te kunnen maken, zijn actuele nieuwsmedia onmisbaar.

Nieuws in de klas stelt dag- en weekbladen kosteloos beschikbaar voor het onderwijs. U vraagt hiervoor de Nieuwsservice aan, zodat de leerlingen het nieuws kunnen volgen en de berichtgeving kunnen vergelijken en bespreken.

U kunt op drie manieren gebruikmaken van de Nieuwsservice van Nieuws in de klas:

- [Nieuwsservice Digitaal](#): Met de Nieuwsservice Digitaal krijgen docenten en leerlingen online toegang tot nieuwstitels. Docenten en leerlingen kunnen kosteloos tweemaal per jaar, vier weken toegang krijgen. De meeste nieuwstitels zijn beschikbaar via [Blendle](#). Voor het zoeken naar berichten is Blendle handig, omdat u gelijktijdig in alle titels kunt zoeken.
- [Nieuwsservice voor docenten](#): U ontvangt twee weken lang twee exemplaren per dag van één of meerdere dag- en weekbladen naar keuze op school of bij u thuis.
- [Nieuwsservice voor leerlingen](#): Alle leerlingen ontvangen twee weken lang één exemplaar van een nieuwstitel van uw keuze op hun thuisadres. U bepaalt welke leerling welke titel ontvangt en wanneer.

Zie voor de voorwaarden op www.nieuwsindeklas.nl/nieuwsservice

Dossiers Nieuwsmedia

Nieuwstitels maken dossiers met meerdere artikelen over verkiezingen. Op <https://www.nieuwsindeklas.nl/lesmateriaal/lespakket/gemeenteraadsverkiezingen-2018> vindt u een verzameling van deze dossiers. U kunt gebruik maken van deze artikelen bij de opdrachten.

Scholierenverkiezingen ProDemos

Via ProDemos kunt u meedoen aan de Scholierenverkiezingen. Op de website www.scholierenverkiezingen.nl vindt u extra informatie. Kijk ook op You Tube Afspeellijst [Stem jij ook?](#) en afspeellijst [Gemeenteraadsverkiezingen 2018](#)

Woordenlijst

Burgemeester

Wettelijk burgerlijk hoofd en vertegenwoordiger van een gemeente

College van B en W

Afkorting van college van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van een gemeente

Democratie

Het volk heeft de macht. Nederland is een indirecte democratie, want stemgerechtigden nemen niet actief deel aan de besluitvorming maar laten zich vertegenwoordigen door parlementariërs die periodiek worden gekozen.

Kiesgerechtigde

Iemand die mag stemmen. In Nederland zijn inwoners vanaf 18 jaar met de Nederlandse nationaliteit gerechtigd te stemmen (er

bestaan enkele uitzonderingen).

Lijsttrekker

Iemand die aan het hoofd van een kandidatenlijst van een partij voor de verkiezingen staat.

Opkomst

Het aantal mensen dat heeft gestemd, vaak uitgedrukt als percentage van alle mensen die mogen stemmen.

Politieke Partij

Organisatie van mensen met gelijkgestemde ideeën en opvattingen over de inrichting van de maatschappij.

Partijprogramma

Document dat wordt gepubliceerd voorafgaand aan verkiezingen waarin een partij haar mening geeft

over thema's die in de samenleving spelen.

Verkiezings-campagne

De activiteiten van een politieke partij om zo veel mogelijk stemmen te krijgen tijdens verkiezingen

Wethouder

Bestuurder binnen de gemeente. Iedere wethouder heeft een eigen taakgebied bijvoorbeeld onderwijs of financiën.

Zetel

Stoel van een gemeenteraadslid in de gemeenteraad. Aan de hand van de uitslag van de verkiezingen worden de zetels verdeeld.

Wie doet wat in de gemeente?

De gemeente is naast de provincie en het rijk een van de drie bestuurslagen van ons land. Gemeenten krijgen geld van het rijk, maar ze kunnen ook zelf belasting heffen. Er zijn ongeveer 380 gemeenten. In je gemeente kan je terecht met vragen. Onderstaande vragen zijn bijvoorbeeld afkomstig van onder andere de website van de gemeente Nieuwkoop.

Wie besturen de gemeente?

Het gemeentebestuur bestaat uit de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders.

Wat doet de gemeenteraad?

De gemeenteraad is de baas van de gemeente en is verantwoordelijk voor beslissingen. Deze raad stelt het beleid vast op hoofdlijnen en controleert het college.

Wat doet het college van burgemeester en wethouders?

Het college van B en W neemt dagelijkse besluiten zoals het verlenen van vergunningen, het onderhoud van wegen, het benoemen van ambtenaren. Het college is ook verantwoordelijk voor het uitvoeren van landelijk beleid.

Wat is het verschil tussen de gemeenteraad en het college?

De leden van de raad worden elke vier jaar gekozen bij de gemeenteraadsverkiezingen en kunnen niet tussentijds weggestuurd worden.

Het college wordt gevormd na onderhandelingen tussen de partijen na de verkiezingen. De wethouders worden gekozen door de gemeenteraad en niet door de inwoners. De raad kan wethouders wegsturen en vervangen. Daarvoor zijn geen gemeenteraadsverkiezingen nodig.

Het college van B en W gaat bij haar besluiten af op voorstellen van de ambtenaren.

Gemeenteraadsleden doen dit werk naast hun gewone betaalde baan. Zij krijgen alleen een vergoeding. Voor burgemeester en wethouders is dit wel hun gewone werk. Zij krijgen salaris.

Hoe kan ik als burger invloed hebben op het gemeentebeleid?

Burgers kunnen met problemen en ideeën terecht in de openbare fractievergaderingen. Burgers kunnen ook inspreken voorafgaand aan de raadsvergadering.

Van je docent kun je een couponcode krijgen om kosteloos gebruik te maken van Blendle via de [Nieuwsservice Digitaal](#). Log in op Blendle om onderstaande opdrachten te maken. Heb je een couponcode? [Via deze pagina](#) kun je de coupon inwisselen. Zodra de coupon is ingewisseld heb je vier weken toegang tot het nieuws. Je maakt een account aan via Blendle door je emailadres in te vullen. Je hebt hier toestemming voor nodig van je ouder(s) en of verzorger(s).

Opdracht 1

Kijk op de website van je gemeente en zoek uit wie in jouw gemeente in het college van burgemeester en wethouders (minimaal twee) zitten.

Schrijf op voor welke gebieden zij verantwoordelijk zijn.

	Wie:	Verantwoordelijk voor:
Burgemeester:		
Wethouder:		
Wethouder:		
Wethouder:		

Opdracht 2

Zoek in Blendle op de naam van de burgemeester van jouw gemeente (of een grotere gemeente in de buurt) en op de namen van de wethouders in de gemeente. Noteer de onderwerpen die je tegen komt in de nieuwstitels en spelen in jouw gemeente.

Onderwerpen	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Functies van journalistiek

Nieuwsmedia en journalistiek zijn onmisbaar in een goed functionerende democratie. Ze informeren over de maatschappelijke onderwerpen, stellen misstanden aan de kaak. Journalisten controleren bestuurders of ze woord houden. De journalistiek wordt wel de 4^e of 5^e macht genoemd (als aanvulling op de trias politica) en soms ook luis in de pels.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen berichten regionale kranten over onderwerpen uit de lokale gemeentepolitiek. Sommige onderwerpen vind je ook terug in de landelijke politiek, andere onderwerpen gaan specifiek over jouw gemeente. Hieronder lees je verschillende functies van de nieuwstijds.

Opdracht 3

- a. Wat wordt bedoeld met de 'Luis in de pels'?

.....

.....

- b. Is dat een positieve of een negatieve benaming? Leg uit.

.....

.....

Agenderen

Nieuwsmedia zetten onderwerpen op de politieke agenda. Bijvoorbeeld door aandacht te geven of kritische vragen te stellen over maatschappelijke ontwikkelingen.

de aandacht te brengen en discussies aan te zwengelen.

Informeren

Nieuwsmedia informeren pluriform over de maatschappij, ontwikkelingen in maatschappijen de standpunten van (politieke) partijen.

Controleren

Nieuwsmedia controleren of het bestuur, de politiek en maatschappelijke organisaties zich houden aan afspraken en uitspraken. Dit wordt ook wel de waakhondfunctie genoemd.

Commentaar op ontwikkelingen

Nieuwsmedia duiden vanuit verschillende gezichtspunten ontwikkelingen in de maatschappij en politiek en laten het nieuws zien in een bredere context.

Platform voor discussie

Nieuwsmedia bieden zowel politici als niet-politici de mogelijkheid hun standpunten onder

Opdracht 4

a. Bij welke van bovenstaande functies speelt de mening van de journalist een rol. Leg uit.

.....

.....

b. Speelt de mening van de journalist bij de andere functies nooit een rol? Motiveer je antwoord.

.....

.....

.....

Opdracht 5

Ga in de nieuwstitels in Blendle op zoek naar [opinie-artikelen](#) waarin de journalist zijn mening geeft over een politiek standpunt of over een politicus.

Mening/Politiek standpunt	Naam nieuwstitel	Titel artikel	Naam auteur	Datum
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

Maak een eigen lokale verkiezingskrant

De Nieuwstool.nl is een website waarmee eenvoudig een krant kan worden gemaakt. De opmaak staat al vast. De krant hoeft alleen nog maar gevuld te worden met nieuwsartikelen en foto's of video's. Je kunt de krant maken met de hele klas of in een groepje. Als je klaar bent kun je de krant verspreiden (op papier of digitaal) onder ouders en kiezers in jouw gemeente.

Opdracht 6

In verkiezingstijd doen politieke partijen beloften aan de kiezer hoe zij beleid zullen gaan voeren als zij in de gemeenteraad komen. Meestal zijn het geen harde beloften maar noemen ze het onze inzet, ons uitgangspunt of geven ze aan dat ze staan voor een bepaald standpunt. Deze beloften komen voort uit de visie die de partij heeft. Ga op zoek in nieuwsmedia naar standpunten van lokale politieke partijen uit jouw gemeente of uit een gemeente bij jou in de buurt. Gebruik een regionaal dagblad uit jouw regio.

Standpunt	Naam nieuwstitel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

Opdracht 7

Ga naar de.nieuwstool en maak zelf of met een groepje een verkiezingskrant. Schrijf artikelen waarin jullie je mening geven over lokale thema's. Kies een paar speerpunten waar je de nadruk op wilt leggen. Kies niet teveel verschillende thema's. Maak slogans en pakkende koppen om je boodschap duidelijk te maken. En vergeet geen foto's te plaatsen bij de artikelen.

Framing

Misschien ben je het woord framing weleens tegengekomen. Framing is een manier om een boodschap over te brengen, door die boodschap te plaatsen in een bestaand kader. Door het gebruik van specifieke woorden of beelden bij het onderwerp is er sneller duidelijk wat er wordt bedoeld. Framing wordt gebruikt om mensen te overtuigen. Met de keuze voor bepaalde woorden of beelden beïnvloed je de beeldvorming omdat die positief of negatief kan zijn. Het maakt bijvoorbeeld uit of je iemand een vrijheidsstrijder noemt of een terrorist. En een villasubsidie klinkt anders dan hypotheekrenteaftrek.

Frames maken gebruik van de connotaties van een woord; de bijbetekenis of gevoelswaarde van een woord. Denotatie staat juist voor de directe betekenis van het woord.

Politici maken gebruik van frames omdat het nieuwe beeld makkelijk te onthouden is en je er sneller een mening over vormt. Tegenstanders worden op deze manier in de verdediging gedrukt. Frames spelen vaak in op gevoelens en emoties. Bij debatten wordt er gretig gebruik gemaakt van framing en andere taalstrategieën.

Opdracht 8

Ga in nieuwsbronnen op zoek naar voorbeelden van framing en noteer bronvermelding.

Citaat met framing	Naam nieuwstitel	Titel bericht	Naam auteur	Datum

Nepnieuws

Onder nepnieuws verstaan we berichten die uit valse informatie bestaan en bedoeld zijn om te misleiden. Vaak zijn deze berichten geschreven om geld te verdienen aan het aantal kliks. Soms worden ze ook geschreven om de publieke opinie te beïnvloeden. De nepberichten maken vaak gebruik van sensationele koppen die ervoor zorgen dat de lezer erop klikt en het bericht veel wordt gedeeld. Hoe meer er op het bericht geklikt wordt, hoe vaker het op social media en in zoekmachines verschijnt.

Daarnaast bestaat er ook satirisch nieuws. Dit nieuws is niet bedoeld om te misleiden, maar is bedoeld om zaken uit het nieuws uit te vergroten of op de hak te nemen. Het is meer bedoeld om de macht uit te dagen, te ontregelen en commentaar te geven. Er wordt gebruik gemaakt van stijkenmerken zoals ironie. Voorbeelden kun je vinden op de website van [de Speld](http://deSpeld.nl).

Via deze checklist voor nepnieuws kun je kijken of je met nepnieuws te maken hebt.

www.nieuwsindeklas.nl/checklist-nepnieuws

Opdracht 9

Maak gebruik van bovenstaande checklist bij het maken van deze opdracht.

- a. Welke andere benamingen zijn er voor nepnieuws? Noem er minimaal twee en omschrijf wat het verschil is.

.....
.....

- b. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een nepnieuwsbericht.

.....
.....

- c. Ga in nieuwstitels op zoek naar een onderwerp en verzin een kop en twee regels voor een satirisch nieuwsbericht.

.....
.....

- d. Hoe helpen de journalistieke regels bij het tegengaan van nepnieuws?

.....
.....
.....